

Θεωρητικό φύλλο εργασίας

Η λογοτεχνία τον 20^ο και 21^ο αιώνα

Κορμός της ενότητας /Ο

1/ Θεματική προσέγγιση

Μέσα από τη γαλλική λογοτεχνία, βρίσκουμε τη θέση της αναπηρίας στην κοινωνία.

20^{ος} αιώνας :

Jean Dominique Baudry : Το σκάφανδρο και η πεταλούδα 1997

Hervé Bazin : Σήκω και περπάτα 1952

Jeanne Benameur : Οι βλάκες 2000

André Gide : Η ποιμενική συμφωνία 1919

Patrick Segal : Ο άνθρωπος που έκανε του κεφαλιού του 1977

21^{ος} αιώνας :

Henry Bauchau : Το μπλε παιδί 2006

Dorine Bourneton : Το αγαπημένο χρώμα της μητέρας μου

Cécile Ladjali : Αγράμματος 2016

Aral 2012

Philippe Pourtalet : Ένα χτύπημά Της 2014

2/ Περιεχόμενο

Από αυτά τα μυθιστορήματα προέρχεται κατευθείαν τον 20ο αιώνα το μυθιστόρημα του André Gide , Η Ποιμενική Συμφωνία, όπου κάνει την ιδέα της εκπαιδευσιμότητας πλοκή του μυθιστορημάτος του. Πράγματι, αρχικά, έχουμε να κάνουμε με μια ηρωίδα χωρίς όνομα, χωρίς σώμα και χωρίς ζωή.

«Ω! Δεν νομίζω ότι κοιμάται, είναι μια ανόητη. Δε μιλάει και δεν καταλαβαίνει τι λέει ...» Μετά το θάνατο των γονέων της, όταν ήταν 15 ετών, κανείς δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ γι' αυτήν, ποτέ κανείς δεν της απεύθυνε το λόγο, αλλά ο πάστορας αποφασίζει να τη μαζέψει σπίτι του περισσότερο στο όνομα της προτεσταντικής θρησκείας που

εκπροσωπεί και λόγω των αρχών του παρά από ενδιαφέρον. («Ο τυφλός αφέθηκε να παρασυρθεί σαν ακούσια μάζα ...»)

Το πρώτο πράγμα που κάνει είναι να της δώσει όνομα: Gertrude. Τότε του έρχεται η ιδέα ότι είναι ίσως εκπαιδεύσιμη. Μιλάει στον γιατρό του, ο οποίος του το επιβεβαιώνει και ταυτόχρονα του λέει ότι η τυφλότητα της είναι πιθανώς λειτουργική. Τότε της μιλάει, αυτή μαθαίνει, «τα χαρακτηριστικά της ενεργοποιούνται», όπως λέει πολύ καλά ο André Gide. Αυτό το έργο γίνεται μέσω μιας σχέσης αγάπης μεταξύ Gertrude και του δασκάλου. Η αφύπνιση των συναισθημάτων συμβαδίζει με το άνοιγμα προς τις αισθήσεις μέσω της μουσικής ειδικότερα. Έτσι έχει την ιδέα να την πάει σε μια συναυλία που δίνεται με την ποιμενική συμφωνία. Έτσι, του έρχεται η ιδέα να στηριχθεί στη μουσική για να εξηγήσει τα χρώματα: συγκρίνει το ορείχαλκο με το κίτρινο, τις χορδές με το μπλε Εξηγεί ακόμη και το λευκό, στη συνέχεια το μαύρο, σαν το σύνολο μιας ορχήστρας στην ολότητά της. Η Gertrude καταλήγει να χειρουργηθεί και να ανακτήσει το βλέμμα. Αλλά όταν ξυπνάει, συνειδητοποιεί ότι η αγάπη που είχε για το δάσκαλό της που σκέφτηκε ότι μπορούσε να είναι ο εραστής της ήταν στην πραγματικότητα ένας πατέρας γι' αυτήν και την είχε εξαπατήσει όλο αυτό το διάστημα. Αυτό τη σκοτώνει.

Αυτό το μυθιστόρημα εγείρει το πρόβλημα της σχέσης μέσα από τη μετάδοση, τι επιτρέπει αλλά και τα όριά του, πώς επίσης η επιθυμία του άλλου μπορεί να είναι σημαντική σε αυτή τη σχέση. Επίσης, καθιστά δυνατή τη χρήση της τέχνης ως παιδαγωγικού μέσου διδασκαλίας, επιδιώκοντας την αποκτηθείσα ευαισθησία του ατόμου με αναπηρία. Η πόρτα των δυνατοτήτων είναι ανοικτή και στη συνέχεια αρχίζει η εποχή μιας αποφασιστικά αισιόδοξης λογοτεχνίας πάνω στην αναπηρία. Το Σήκω και περπάτα του Hervé Bazin είναι ένα ιδιαίτερα συγκροτημένο παράδειγμα. Η ηρωίδα αποδεικνύει μια θέληση και δέσμευση για τη ζωή που επηρεάζει όλους μας. Στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, μια σειρά αυτοβιογραφιών ακολουθεί την ιστορία ανθρώπων που έχουν περάσει από τη δοκιμασία αναπηρίας μετά από ατύχημα ή γέννηση. Μπορούμε να αναφέρουμε τον Άνθρωπο που έκανε του κεφαλιού του του Patrick Segal ή Το σκάφανδρο και η πεταλούδα του Jean Dominiqne Baudy. Αυτό επέτρεψε την ευρύτερη διάδοση σε ένα ευρύτερο κοινό εκείνων των ζωών που ήταν κρυμμένες σε προηγούμενους αιώνες. Ο εικοστός αιώνας εμφανίζεται ως μια εποχή μεγάλης προόδου όσον αφορά την εκπαιδευσιμότητα και το καλλιτεχνικό άνοιγμα στον κόσμο της αναπηρίας. Αλλά παραμένουμε στο σωματικό μειονέκτημα, αυτό που είναι πιο προφανές, που παρατηρούμε περισσότερο στην αρχή.

Με τον εικοστό πρώτο αιώνα εμφανίζονται νέες μορφές αναπηρίας στη βιβλιογραφία, συμπεριλαμβανομένου του αυτισμού και του αναλφαβητισμού. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι αυτή η τελευταία κατάσταση έχει αποκτήσει αυτό το καθεστώς και ότι είναι έτσι. Σε μια κοινωνία όπου η γραπτή λέξη παίρνει ένα μεγάλο μέρος, μπορεί κανείς να αισθανθεί την ταλαιπωρία στην οποία οι αναλφάβητοι μπορούν να βρεθούν. Έτσι στα μυθιστορήματα του Jeanne Benameur Οι βλάκες και ο Αγράμματος του Cécile Ladjalί περιγράφουν αρχικά τη μοναδική δυσκολία αυτών των ανθρώπων να πάνε στο σχολείο. Η Luce πηγαίνει εκεί γιατί "ήταν απαραίτητο. Όλοι το είπαν: το σχολείο είναι υποχρεωτικό. Συντελείται μια συνάντηση εξαιρετικής ευθραυστότητας μεταξύ αυτής της κοπέλας και της δασκάλας που θέλει να της μάθει

να γράφει το όνομά της επειδή "έτσι ξεκινά ο καθένας". Η Luce συμφωνεί τελικά την ημέρα που της προτείνεται να κεντήσει το όνομά της σε ένα κομμάτι ύφασμα και εκεί το σώμα της παίρνει ζωή. Η ιστορία του Λέο, αυτού του νέου των προαστείων που αγωνίζεται να κυκλοφορήσει στους διαδρόμους του μετρό χρησιμοποιώντας τα χρώματα των γραμμών, είναι εξίσου μοναδική. Σε ηλικία έξι, μαθαίνει την αναχώρηση των γονιών του για τα Χριστούγεννα. Δε θα τους ξαναδεί επειδή είναι στην πραγματικότητα νεκροί. Μια γιαγιά θα τον φροντίσει και θα τον πάει στο σχολείο, αλλά η πρόσβαση στα γραπτά θα παραμείνει πολύ περίπλοκη σε όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσής του. Στο γυμνάσιο, κατάλαβε ότι δεν έχει θέση στο σχολείο "όταν κάθισε μπροστά από το κενό φύλλο του, ένιωσε ότι γύρω του όλα εξαφανίζονταν μέχρι και ο εαυτός του. Θυμήθηκε μόνο όταν ήταν έξι ετών, και ήταν ώρα για τις πρώτες γνώσεις ανάγνωσης και γραφής για τους συμμαθητές του η γιαγιά Αδελαΐδα του είπε το πρωί των Χριστουγέννων ότι οι γονείς του είχαν φύγει. Ο Λέο το ξέχασε μόλις μπήκε στο εργοστάσιο για να δουλέψει. Ως ενήλικας, μια συνάντηση με τη νοσοκόμα και γειτόνισά του Sybille θα του επιτρέψει να ενδιαφερθεί ξανά για τον κόσμο της γραφής. Θα εγγραφεί ακόμη και για μαθήματα σε ένα κέντρο ένταξης.

Ωστόσο, και στις δύο περιπτώσεις, η ευπάθεια των συναντήσεών τους θα αποκαλυφθεί στον αναγνώστη, δείχνοντας τα όριά του. Έτσι, η Luce θα αρρωστήσει γρήγορα, θα υπονομεύσει τη δασκάλα της μέχρι που πέφτει σε κατάθλιψη. Ενώ ο Λέο δεν θα αντέξει ότι η Sybille τον εγκαταλείπει. Επομένως τίθεται το ζήτημα της μετάδοσης της γνώσης. Πώς μπορεί κανείς να λάβει υπόψη την ιδιομορφία κάθε ατόμου στο σχολείο μέσω της σχέσης διδάσκοντος / διδασκόμενου; Ο Φρόντ σημειώνει ότι το σχολείο «δεν πρέπει να διεκδικεί για λογαριασμό του την αδυσώπητη ζωή, δεν πρέπει να θέλει να είναι κάτι περισσότερο από ένα παιχνίδι ζωής».

Έτσι, κατά τη διάρκεια των αιώνων, έχουμε απομακρυνθεί από την ιδέα ότι ορισμένοι άνθρωποι που γεννήθηκαν διαφορετικοί ήταν ηλίθιοι και ζητιάνοι και μπορούμε να παίζουμε χωρίς όρια με την ιδέα ότι μέσω των μαρτυριών των ιστοριών τους τα άτομα με αναπηρία θα μπορούσαν να συνεισφέρουν για να εξελιχθεί η ματιά του άλλου σχετικά με τη διαφορετικότητα. Έτσι είναι προφανείς οι δυνατότητες καθώς και τα αδιέξοδα στα οποία βρίσκονται και έτσι καλούν την κοινωνία να ακούει τις φωνές τους.

3/ Σκοπός

Το παρόν φύλλο επισυνάπτεται στην ενότητα κατάρτισης για το ιστορικό της αναπηρίας και το νομοθετικό της πλαίσιο.

4/ Όρια

Μελετήσαμε μόνο την περίπτωση της Γαλλίας

Ευρωπαϊκή ομάδα Erasmus+ Isabelle Fredon